

СРПСКИ СИОН

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

Бласник: СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ГЕОРГИЈЕ. — Уредник: САВА ПЕТРОВИЋ.

Број 52.

У НОВОМ САДУ 30. ДЕЦЕМБРА 1891.

Год. I.

БОЛЕСНА ВЕРА.*)

(Свршетак.)

Столони не би смели, ни могли бити својина појединаца, и ми мислимо, да у почетку нису ни били. Али кад је по времену црква дошла дотле, да је морала свој живот водити и издржавати из својих прихода — тада је она допустила и одобрила, да се и столони појединима у властитост уз извесну награду предати могу, претпостављајући наравно, да ће се при томе вазда на уму имати пета божија заповед, и да ће се према томе само старима и немоћнима столони издавати; црква није могла ни помишљати на то, да ће зар и онај хтети и желити сто узети и имати, коме је сто — са његове младости и јачине телесне — најмање нуждан, а још је мање могла у то веровати, да ће власт црквена и управитељи црквени то дозволити хтети и моћи!

Па ипак шта видимо данас? У столонима — ваистину „грешно тело“ своје — одмарају, или правије не одмарају — пошто им одмор није ни нуждан — него само столове запремају млади људи и тако

рећи младићи, а стари, слаби и немоћни стоје крај њих и муче и киње старачко тело своје само да би у св. цркви до свршетка богомоље остали! Да, киње и муче, или — из св. цркве иступају, богослужење напуштају! Па ако баш и видимо у столу које старо лице, коју седу главу, то је за цело не видимо онде, где би јој — по Богу и закону — место било, него са свим натраг, и свакако иза леђа имућних и богатих! А зашто? За то, што је „младоме газди“ — „од света зазор и срамота“ да стоји за леђима старца: свога или туђега слуге и радина, за леђима зар пастира и надничара а свакако сирота човека! А што је то „од Бога велика грехота“, што у цркви нема, не треба и не сме да буде: „Грка ни Јеврејина, обрезања ни необрезања, дивљака ни Скита, роба ни слободњака“ (Колош. 3. 11.) — једном речи: никакове разлике, а најмање по имању — то га се не тиче, на то не ће ни да помишља!

Па што је још више: црквена власт то мирно гледа, црквена власт то допушта и одобрава — а овамо учи и доказује нужност и потребу извршења пете божије заповеди, захтева поштовање старијих!

IV. „Свака душа да се покорава властима, које владају, јер нема власти да

*) У овоме чланку изостало је случајно у прошлом 51. броју, на страни 820, у почетку *наставака* ово место: „А шта данас видимо? Да се ова или она дужност свештеничка свршује — што 'но веле — „на двоје на троје“; да се молитве читају тако, да „ни речнице разабрати и разумети не можеш“; да се песме поју само „што брже“; и да се служба божија служи — „као од беде!“ — За тим долази: „Па кад народ слуша и гледа“ итд.

није од Бога, а што су власти, од Бога су постављене. Тако који се супроти власти, супроти се наредби Божијој; а који се супроти примиће гријех на себе. Јер кнезови нијесу страх добријем дјелима, него злијем. Хоћеш ли пак да се не бојиш власти, чини добро и имаћеш хвалу од ње; јер је слуга Божиј теби за добро. Ако ли зло чиниш, бој се; јер узалуд не носи мача, јер је Божиј слуга осветник на гњев онеме који зло чини.“ (Рим. 13., 1—4.) Из ових речи св. ап. Павла дознаје се тачно и јасно не само одношај верних према властима, него и одношај власти према Богу. И „кнез“, дакле и власт је „слуга Божиј.“ Па као што сам Бог устима Јединца свога налаже и захтева: „Подајте ћесарово ћесару“, тако је исто дужан и „ћесар“ као „слуга Божиј“ налагати и заповедати, да се и „Божије Богу“ даје. (Мат. 22. 21.) И власт је дакле дужна од своје стране чинити све што је нужно ради утврђења вере и прославе имена Божијег и да у извесним случајевима буде „осветник на гњев онеме који зло чини.“

„Тако који се супроти власти супроти се наредби Божијој; а који се супроти примиће гријех на себе“. Противљење власти и неизвршење њених наредба — црква узима као противљење самоме Богу и неизвршење наредбе божије; према томе би власт, на противљење Богу и неизвршивање божијих заповеди требала да гледа као на противљење њој самој и неизвршивање њених заповеди, јер је власт — као „слуга Божиј“ — дужна издати забрану против противљења Богу и неизвршивања Божијих заповеди.

Увреду и погрду било какове власти, а особито више — власт је најстрожије забранила и прекршаје те забране она и казни строго. А против роптања и хуљења на Бога и погрде имена божијег — је ли издала власт какову наредбу и забрану? Ако није, зар то учинити не би дужна била, као „слуга Божиј и осветник на гњев онеме, који зло чини“? Ако је о томе наредбу издала, ако је хуљење Бога и погрду имена Божијег забранила — онда од куда је то, да данас не само одрасли,

него и момчад, па и сама деца на Бога отворено хуле и име Божије јавно погрђују, па за све то остају — некажњени?!

По томе, за то, што је вера попустила, ослабила и оболела, томе је крива, томе је узрок и сама „власт;“ крива је пак у толико, у колико је допустила својим потчињенима, да у недељне и празничне дане, у дане посвећене Богу, прослави имена Божијег и спасењу душа верних, да у те дане своје обичне послове свршавати могу, и што не настоји, да њени потчињени предходе народу примером, како у похађању св. цркве и богослужења, тако и у другим добрим и богоугодним делима. Ако је својим подручницама рад у недељне и празничне дане забранила и похађање св. цркве и богослужења у дужност им ставила, па ако то не бива — онда је крива, што трпи и допушта, да се њена забрана и наредба гази и не извршује.

С радошћу и одушевљењем морамо поздравити ту свакако лепу појаву, што је наша угарска влада донела „закон о светковању недеље“, који је пустила у живот 20. јула (1. августа) ове године. Тим поступком својим доказала је влада да схваћа свој одношај према Богу и да је као „слуга Божиј“ вољна од своје стране припомоћи величању и прослави Бога. Желити је само, да влада поради и настоји, да тај закон не остане само „на паширу“, као и то, да се тај закон у свој опширности својој изводи и да га је дужан чувати и извршивати сваки: почев од првог па до последњег и од најмањег па до највећег.

Наведосмо — по свом мњењу и уверењу, по свом знању и схваћању — узроке „болести вере“; исказасмо, шта мислимо о томе: „зашто је тако мало плода на њиви Господњој?“, као и о томе: „зашто је у нашем народу похађање св. цркве и богослужења врло немарно?“ и „зашто попина проповијед нема значајнога утиска на народ?“ Трудисмо се да докажимо, разложимо и наводимо из св. писма све оно, што рекосмо, засведочимо и утврдимо. И сад остављамо поштованим читаоцима овог уваженог листа, да оцене

и пресуде: да ли није који узрок више наведен или да није ваљда који превиђен и изостављен, и да није како год о чему и сувише оштро и строго суђено.

На питање: „како ће попива пропови јед моћи имати значајнога утиска на народ?“ — „како ће се нашем народу похађање св. цркве и богослужење омитити?“ — „како ћемо доћи до већег плода на

љиви Господњој?“ — једном реч: како ћемо веру излечити и опоравити, на то питање сво нашег кратког одговора: „*cessante causa cessat effectus*“ — отклонимо узроке болести, и ми ћемо тиме већ и саму болест отклонити; отклонимо ли болест, тада ћемо већ и оболела места мало по мало залечити моћи.

1891.

Доброрад.

ГЛАГОЛ: ИД.

У 49. броју (на стр. 790 и 791.) овога цијењенога листа показао је мој бивши и свагда поштовани професор, господин Јован Живановић, на начин, који је познатој ерудицији његовој својствен. како споменути глагол не мора на сваком мјесту и у свакој прилици да значи оно, што обично мислимо да значи, т. ј. *јести* (исти). већ да може каткад значити *ићи*. Наглашујући, да се је овај глагол употребљавао у врло старим старословенским споменицима и да је касније замијењен глаголом *ити* — *ићи*, закључује, да се овај старински глагол, којему је основа *ид*, могао задржати и у црквенословенском језику у облику *идий*, и то само у 1. гл. 4. ст. апостолскијех дјела, гдје је употребљен као словенски превод грчкога партиципа *συναλιζόμενος*, који значи српски: *скупивши, сабравши*, а и: *дошавши на састанак или саставши се*.

Мислим, да неће бити излишно, ако напоменем овдје, да је по свој прилици од основе *ид* постао именични облик *иждени*, који сам опазио приликом прегледања *Релево*, код Сарајева 1891.

Осмогласника, у једноме *шропару* првога гласа у пјесми четвртој канона, који се поје четвртком на јутрењој. Тај тропар гласи овако: „*Море безвоља и невѣрства возмѣтивше, иждениемъ вашимъ, кони богонзврании Христовы апостоли, врага потописте мысленнаго, и потопленна челоукии излекосте ко спасенію.*“

Нијесам могао одмах разумјети оно *иждениемъ вашимъ*, док нијесам погледао у грчки текст тога тропара, који гласи: „*Θαλάσσης ἀθέου ἀπιστίας ταραξάντες, ταῖς ἐπιβάσεσιν ἡμῶν, Ἴπλοι θεόλεκτοι Χριστοῦ, ἐχθρόν ἐβυθίσατε τὸν νοητὸν, καὶ βυθιστέντας ἐλκίσατε, πρὸς σωτηρίαν ἀνθρώπου Ἀπόστολοι.*“

Но прије него што сам разумио овај текст, ваљало ми је знати, што значи *ἐπιβάσεις*; потегнем Шенкла, а он: *ἐπιβάσεις, εὼς, ἢ (ἐπιβαίνω) das Hinaufsteigen, der Zugang, Weg zu etw. и т. д.*, из чега закључих, да *ταῖς ἐπιβάσεσιν ἡμῶν* или црквенословенско *иждениемъ вашимъ*, ваља да значи српски: *доласком (појавом) вашимъ*.

Т. А.

НЕПРАВОСЛАВНЕ ИКОНЕ У ПРАВОСЛАВНИМ СРПСКИМ КУЋАМА.

(Један апел на све, који љубе своје св. православље)

Држим, да ће наслов овом чланчићу, као што га горе ставих пробудити најозбиљнију пажњу свију, којих се тиче, на појаву која се показује од године до године све јаче и јаче у нашим српским кућама, а која је кадра, ма је посматрао са најневиније стране,

да баци у бригу све пријатеље светог нам православља, а нарочито оне, који су „*въ первыхъ*“ позвани, да га штите и утврђују.

Опазио сам, не само у својој парохији, већ и другде на страни, да наш српски православни свет врло радо купује

иконе, јер их све више по нашим кућама има; но како се у довољној мери не разбира у томе, која је икона православна, која одговара духу св. православља, и како поред тога још већина нашег српског православног света не зна ни читати — то по својој горе споменутој љубави према иконама, купује све више и више *неправославних* икона, које му несавесни и спекулативни (да не кажем још и можда у чијој служби?!) продавци као православне престављају и продају!

А што је још жалосније, много се налази икона у нашим кућама — да бог-ме неправославних — са натписом и потписом латиницом а изопаченим црквено словенским језиком, или баш и називом римокатоличким!

Сваком приликом, обилазећи домове својих парохијана, чинио сам их пажљивима на ту немилу и жалосну па и опасну појаву, и увек ми одговор беше, да других икона и друкчијих по мали новац нема нигде на продају, а ових и оваких, као што их имају, може се добити на тако рећи свима и недељним и годишњим сајмовима.

Срби продавци и растуривачи икона у православном духу изведених, поред тога што би задовољили душевну потребу своје једнокрвне и једноверне браће, а тиме св. нашем православљу много користили, не би никако имали материјалних жртава да принесу, кад би довољно продуцирали православних икона по изradi (а не по духу) онаких, као што се може видети римокатоличких икона по споменути сајмовима!

Браћо свештеници, „пастири добри“ свога народа, чувари и браници св. нам православља, пуну своју пажњу обраћајмо тој немилој и жалосној појави, што се у јагњећој кожи тако „невино“ увлачи у домове нам српске!

Обраћајмо пажњу и бранимо своје стадо!

Чувајмо сви који год знамо и можемо свето православље и у оних, који не знају па не могу, јер и онако разне пропаганде силно раде против њега!

У *Ташелу* пред рођење Спаса Христа 1891.

Емил Степанов,

парох.

ПРЕДЛОГ ЗА УРЕДБУ

о устројству православне српске народно-црквене автономije у области карловачке православне српске митрополије.

(Свршетак.)

Глава II.

О православним српским народ.-црквеним фондовима, повереним митрополијској управи и њиховој цели.

§. 493. Под митрополијском управом стоје следећи српски православни народно-црквени фондови:

- 1.) Неприкосновени фонд,
- 2.) клирикални школски фонд, спојени са до садањим школским фондом,
- 3.) фонд за основне српске школе,
- 4.) јерархијски фонд,
- 5.) манастирски фонд,
- 6.) мировински фонд за свештеничке удовице и сирочад,
- 7.) мировински фонд за српске вероисповедне народне учитеље и њихове удовице и сирочад, и
- 8.) мировински фонд за српске народно-црквене чиновнике и професоре средњих и виших школа и преарандија и њихове удовице и сирочад

§. 494. Неприкосновени фонд служи на подмирење потреба епископских дотација и резиденција и на подмирење управних трошкова срп. прав. народ. цркв митрополитског Савета, епархијских управа, но на ово последње донде. докле се не створе на ту цел епархијски фондови.

§. 495. Клирикални школски фонд служи на подмирење потреба срп. прав. народно-црквеног Школског Савета, српских православних богословских и учитељских школа и семинарија и средњих училишта.

§. 496. Садањи школски фонд претвара се у фонд за српске основне школе и служи на испомагање српских вероисповедних основних школа.

§. 497. Јерархијском фонду је цел, да се из њега подмирују — у колико то не би могле поједине српске православне црквене општине — потребе дотације потпора и мировина оскудно снабдевоног и душевно и телесно немоћног, те

за службу неспособног српског православног парохиялног свештенства.

§. 498. Манастирском је фонду цел, да потпомаже и обдржава православне српске манастире у области православне српске митрополије и овима припадајуће манастирско свештенство према дотичним уредбама.

§. 499. Мировинским фондovima је цел, да се из њих издају мировине и отпавине члановима истих фондова према дотичним уредбама.

Б. Народно-црквена добра.

а.) *О народно-црквеним добрима у опште.*

Глава III.

§. 500. Под именом „православна српска народно-црквена добра“ разумевају се добра карловачке српске православне архиепископије и митрополије, у састав њен спадајућих епархија и епископија, црквених општина и манастира, појединих цркава, школа, фондова и заклада.

§. 501. За сва православна српска народно-црквена добра морају постојати тачни инвентари, које ће саставити руководећи тих добара у толико примерака, колико одреди саборски одбор.

Један примерак инвентара има се положити у писмохрану саборског одбора.

Инвентари се морају по свршетку сваке године исправити и допунити према фактичном стању нар. цркв. добара.

§. 502. Православна српска народно-црквена добра и односно њихови приходи служе искључиво оним целима, којима су по природи и првобитној намени својој и по одредбама ове уредбе намењени, и не смеју се на ине сврхе употребити.

§. 503. Непокретни иметак народних црквених добара има бити у земљишнику (грунтовници) уписан на име оне црквене области, црквеног тела и завода, ко им је власник, и односно на име оне цели или фонда, коме су намењена, исто тако имају и паири од вредности и књижице врху главница код новчаних завода плодносно уложених бити законито прописаним начином привезани (винкулирани) за име народно-црквеног добра, коме припадају.

§. 504. Куће и зграде припадајуће народно-црквеним добрима имају се код сигурних осигуравајућих друштава против штете од пожара осигурати.

§. 505. Сва православна српска народно-црквена добра имају живитељи и односно руководећи тих добара свагда у добром и употребљивом стању држати, и одговорни су за сваку штету, која са њихове непажње или немара настане.

б.) *О православним српским народно-црквеним добрима по-на-особ.*

Глава IV.

О добрима архиепископије и митрополије.

§. 506. Добра архиепископије карловачке и митрополије српске јесу:

1.) резиденције у Карловцима и Даљу,

2.) митрополитске баште, виногради и воћњаци у Карловцима.

3.) добра властелинства даљског у Даљу, у Борову, Беломбрду и Осеку са свима припадцима.

4.) острво Жива у бачкој жупанији са свима припадцима.

5.) архиепископски и митрополитски посед у Ковиљу.

6.) покретни и непокретни прибор (fundus instructus) служећи на обрађивање митрополитских добара, и кућевни намештај.

7.) паири од вредности добивени откупом непокретности и регалних и других права, која су скопчана била са појединима од тих добара.

Овамо се рачуна и право архиепископије и митрополије карловачке на уживање тако званог еквивалента за добро Нерадин и пустару Банковце и „кнежевских дуката“, које је држава откупила годишњом рентом од 5880 фор. а. вр.

§. 507. Сва у преднаведеном §-у изложена добра служе на цел дотације архиепископа карловачког, митрополита и патријарха српског, у смислу уредбе о дотацији архиепископа карловачког, митрополита и патријарха српског и српских православних епископа

§. 508. За време, док је архиепископско-митрополитско-патријарска столица упражњена, иду приходи митрополитских добара, који претеку трошкове управе и обрађивања тих добара, и издржавања архиепископско-митрополитских и патријарских домова у Карловцима и Даљу, као и јавне и општинске даће, у српски православно народно-црквени неприкосновени фонд.

§. 509. Осим у §. 506. ове уредбе изложених добара спадају такође у митрополитска добра драгоцености, украси и црквено одело митрополије и односно митрополитске саборне цркве и митрополитска књижица.

Ова добра служе свагдањем архиепископу, митрополиту и патријарху само на употребу, и не смеју се такође отуђити.

Глава V.

О добрима српских православних епископија.

§. 510. Добра српских православних епископија јесу следећа:

1.) Епископске резиденције са кућевним намештајем,

2.) оранице, ливаде, баште, виногради и воћњаци појединих епископија.

3.) пустара „Сириг“ са свима њеним здањима у бачкој жупанији,

4.) пустара „Цера“ у темишварској жупанији,

5.) господарски покретни и непокретни прибор, и

6.) државни и други паири од вредности, добивени откупом непокретности и регалних и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

других права, која су са појединим епископским добрима скопчана била.

§. 511. Сва у предходном § у изложена добра служе на цел дотације српских православних епископа у смислу уредбе о дотацији архиепископа карловачког, митрополита и патријарха српског и српских православних епископа.

§. 512. Осим добара у § 510. ове уредбе изложених, спадају такође у епископска добра драгоцености, украси и црквено одело епископија и епископске књижице.

Ова добра служе свагдањим епископима само на употребу и не смеју се такође отуђити.

Глава VI.

О манастирским добрима.

§ 513. Манастирска добра јесу добра појединих српских православних манастира у опсегу карловачке српске православне митрополије, у која спадају:

- 1.) куће, цркве и остале зграде,
- 2.) орања земља, ливаде, виногради и шуме,
- 3.) Камени и крени мајдани,
- 4.) ритови и риболови,
- 5.) воденице и млинови,
- 6.) државни и други папири од вредности, добивени за откупљена земљишта или права, која су с тим добрима скопчана била.

§. 514. Цел је сваком манастирском добру у првом реду, да се приходима његовим издржава манастирско братство, кућа и црква, а у другом реду, да се потпомажу црквене, просветне и хуманитарне цели српског православног народа у области карловачке српске православне митрополије.

§. 515. Ради потпомагања црквених и просветних цели дужан је сваки манастир сваке године 10% свога укупног бруто-прихода уносити у благајну срп. народ. цркв. фондова; од тих 10% иде половина манастирском а половина клирикалном школском фонду.

§. 516. У колико би који манастир — с одобрењем својих предпостављених народно-црквених власти — из својих прихода основао и издржавао какав срп. прав. просветни или хуманитарни завод, решен је од дужности, да плаћа у §. 515. одређени постотак.

§. 517. Манастирском добру припадају и црквене и друге драгоцености, украси и црквено одело, и најпосле манастирска књижица, што све служи на употребу манастира и манастирског братства и завода, и не сме се отуђити.

Глава VII.

О црквено-општинским добрима.

§. 518. Црквено-општинска добра јесу добра појединих срп. прав. цркв. општина, која је дотична црквена општина помоћу својих материјалних извора набавила.

§. 519. Црквено-општинска добра служе на

црквене, школске и хуманитарне цели српских православних црквених општина, а именовито на зидање, издржавање и украшавање местних, Божјих храмова, парохијалних домова, на зидање и издржавање местних школа, човекољубивих завода и гробља, на снабдевање местне цркве и завода потребним стварима, на дотацију местног парохијалног свештенства и учитељства, и плату црквено општинских чиновника према цели, на коју је односно црквено општинско добро законитим путем и начином одређено.

ОДСЕК II.

О управи и надзору православних српских народно-црквених фондова, заклада и добара.

Глава I.

Управитељства православних српских народно-црквених фондова и добара.

§. 520. У области православне српске митрополије постоје следећа управитељства православних српских народно-црквених фондова, заклада и добара:

- 1.) Митрополијско главно управитељство,
- 2.) епархијска и

3.) црквено општинска управитељства православних српских народно црквених фондова, заклада и добара; к томе

4.) управитељства православних српских нар. цркв. манастирских добара.

5.) 521. Митрополијско главно управитељство православних српских народно-црквених фондова, заклада и добара јесте саборски одбор (§. 86.)

§. 522. Епархијско управитељство православних српских народно-црквених фондова, заклада и добара јесте епархијски административни одбор (§. 150.)

У колико је управа које закладе поверена особно архиепископу и епископима, сматрају се они сами за управитеље тих заклада

§. 523. Црквено општинско управитељство православних народно црквених фондова, заклада и добара јесте цркв. одбор. (§. 216)

§. 524. Управитељство православних српских манастирских добара јесте настојатељство манастирско (§§. 287. и 289.)

Глава II.

Митрополијско главно управитељство православних српских народно-црквених фондова и добара.

A. Делокруг главног управитељства.

§. 525. Саборски одбор као митрополијско главно управитељство православних српских народно-црквених фондова, заклада и добара има следећи делокруг:

1. У погледу православних српских народно-црквених фондова и заклада :

1.) он непосредно управља православним српским народно-црквеним фондовима означеним у §. 493. ове уредбе, и свим православним српским народно-црквеним закладама повереним митрополијској управи народно-црквених фондова и заклада ; и по томе

а.) стара се, да се капитали управи његовој поверених фондова и заклада на најпробитачнији начин плодносно смештају, а нарочито дозвољава зајмове из тих фондова и заклада у смислу одредаба ове уредбе (§§. 535—549.), купује и продаје непокретности и папире од вредности за рачун фондова и заклада ;

б.) одређује каматни постотак, који се од дужника за позајмљене капитале плаћати има и установљује остале услове зајмодавања ;

в.) побира на време доспеле камате и чини нужна расположења, да се заостале камате а у случају опасности и позајмљени капитали од немарних дужника истерају ;

г.) располаже приходима фондова и заклада на одређене им цели у оквиру сабором устављенога прорачуна ;

д.) стара се, да се о свима фондовима и закладама, стојећим под његовом управом, уредне рачунске књиге воде и по истечају сваке године уредни рачуни о приходима и расходима за сваки поједини фонд засебно саставе, и прегледа подручним му рачуноводством испитане рачуне свих фондова, заклада и завода, који по смислу §. 18. тачке 11. ове уредбе подпадају рачунском закључењу сабора.

2.) Он води непосредни надзор над православним српским народно-црквеним епархијским фондовима и оним закладама, којих је руковање архијерејској и епископима и епархијским управама поверено, као и над фондовима српских православних великих гимназија и других школа, које добијају потпору из клирикалног школског фонда, и по томе

а.) он прима годишње рачунске извештаје о стању епархијских фондова и властан је на њих своје примедбе чинити и од епарх. управе разјасњења тражити ;

б.) он одобрава годишње прорачуне о приходима фондова, којима рукују митрополит-патријарх и епископи, и оних фондова који служе на издржавање срп. прав. вел. гимназија и других школа, које уживају потпору из клирикалног школског фонда ;

в.) он финалише рачуне фондова под преднаведеним писменом б.) споменутих.

II. У погледу православних српских народно-црквених добара :

3.) Он непосредно управља епископским добрима, која служе на цел дотације српских православних епископа, с изузетком оних, која су у смислу уредбе о дотацији архијерејског карловачког и митрополита-патријарха српског и

српских православних епископа, поверена руковању епископа, а за време, док је архијерејско митрополитско патријарска или која епископска столица упражњена, и добрима архијерејској и митрополијској и епископским добром, које је епископском руковању остављено, и по томе :

а.) поставља по потреби управитеље за поједина добра, одређује им плату, и даје им службена упутства,

б.) стара се да се напоменута добра разборито обделавају и да приход доносе,

в.) издаје добра под закуп,

г.) побира на време доспеле приходе и располаже с њима према цели њиховој,

д.) одобрава прорачуне врху прихода и расхода тих добара,

е.) стара се, да се за поједина добра уредне господарске и рачунске књиге воде, и интеркаларни рачуни по истечају рачунске године или по престанку интеркалара сачине и њему поднесу,

ж.) финалише интеркаларне рачуне вођене врху прихода и расхода тих добара.

4.) Води непосредни надзор над свим митрополитским добрима за време, док иста стоје у уживању митрополита-патријарха, а тако исто и над оним епископским, која стоје под руковањем епископа, и најпосле над свим црквено-општинским и манастирским добрима у смислу ове уредбе.

§. 526. Митрополијско главно управитељство православних српских народно-црквених фондова, заклада и добара, дужно је сваке године извештај о стању свих нар. црк. фондова, заклада и добара, што стоје под његовом управом односно надзором, за прошлу годину на темељу закључних рачуна сачинити и путем штампе обнародовати.

§. 527. Све послове, који се тичу управе и надзора православних српских народно-црквених фондова, обавља саборски одбор у својим уредно сазваним редовним и ванредним седницама.

Б. О звањима код главног управитељства православних српских народно-црквених фондова, заклада и добара.

§. 528. Ради обављања послова који спадају у делокруг саборског одбора као главног управитељства православних српских народно-црквених фондова, заклада и добара постоје при истој ова звања :

1.) секретаријат,

2.) фишкатат,

3.) књиговодство и благајница,

4.) надзорништво народно црквених добара.

§. 529. Секретаријат врши све пероводне послове главне управе српских православних народно-црквених фондова и добара и састоји се:

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

а.) из народно-црквеног секретара, као предстојника звања;

б.) из једног подсекретара;

в.) из једног актуара.

§. 530. Фишкалат врши све правне послове код главног управитељства народно-црквених фондова, заклада и добара, заступа управу у свима правним, парничним и ванпарничним пословима и даје мњење у свима правним питањима.

Звање ово отправља фишкал православних српских народно-црквених фондова.

§. 531. Књиговодство води и чува све рачунске књиге, и врши све рачунске послове, а благајница храни готовину, државне и друге папире од вредности, приватне обвезнице, поверене јој драгоцености и рачунске исправе и врши примања и издавања по добивеном упутству.

Књиговодство и благајница састоји се из

а.) главног књиговође као предстојника звања,

б.) два помоћника, и

в.) благајника.

§. 532. Надзорништво народно-црквених добара води надзор над свима народно-црквеним добрима, било да стоје под непосредном управом, било само под надзором саборског одбора, и састоји се из:

а.) надзорника, као предстојника звања, и

б.) помоћника.

§. 533. Писарничке послове за сва ова звања врши писарница саборског одбора.

§. 534. Поближа упутства за поједина звања установљује саборски одбор, и подноси их сабору на одобрење.

В. О поступку при давању зајмова из православних српских народно-црквених фондова и заклада, поверених митрополијском главном управитељству фондова и заклада.

§. 535. Зајмови из православних српских народно-црквених фондова и заклада издају се на неизвесно време, ил уз амортизацију на извесно време, и то први (на неизвесно време) издају се из свих фондова и заклада, којима управља митрополијско главно управитељство фондова и заклада у најмањој своти од 300 форината, а други (зајмови на амортизацију) издају се само из клирикалног школског, и неприкосновенот фонда опет у најмањој своти од 1000 форината.

§. 536. Саборски одбор на једну и другу врсту зајмова (§. 535) опредељује годишњу камату, односно код зајмова изданих на амортизацију установљује годишњи износ камате и отплате главнице у опредељеном постотку.

§. 537. Садржај задужнице и амортизационог плана установљује саборски одбор.

§. 538. Зајмови се дозвољавају на непокретна добра, и то на земљу у износу до половине, а на куће и друге зграде у износу до трећине вредности земље, односно куће и зграде.

§. 539. При одређењу вредности земље служи за основу катастарским поседовним листом доставерно исказани чисти доходак и годишња земљарина.

Двадесетоструки износ годишњег чистогдохотка односно стоструки износ годишње земљарине представља вредност земље.

Онде, где катастарских поседовних књига нема, замењује катастарски поседовни лист судска процена земље.

Вредност кућа представља онде, где се плаћа разредна кућарина, двестоструки износ годишње кућарине, а где се плаћа најмовинска кућарина, стоструки износ годишњег пореза од куће.

Другим зградама одређује се вредност по судској процени.

§. 540. Куће и зграде у залогу дате, имају се од пет до пет година на трошак дужника против штете од пожара бар до трећине вредности њихове осигурати, код осигуравајућег друштва или завода, ком зајмопроситељ од стране саборског одбора упућен буде.

§. 541. Зајмови се морају у корист право славних српских народно-црквених фондова у баштинским књигама (грунтовница) укњижити, и то на првом месту дотичне хипотеке.

§. 542. Зајмотражиоци имају саборском одбору поднети следеће исправе, и то:

1.) ако се у хипотеку нуди земља, за коју постоје катастарски поседовни записници (валовнице):

а.) извод из грунтовнице.

б.) катастарски поседовни лист (извод из валовнице),

в.) доставерни исказ годишње земљарине;

2.) ако се у хипотеку нуде земље, за које још не постоје катастарске поседовне књиге, или куће и друге зграде:

а.) извод из грунтовнице.

б.) доставерни исказ годишње разредне, односно најмовинске кућарине,

в.) потанки опис куће и зграда и градива њихова са судском проценом њихове вредности.

§. 543. Молбенице зајмотражилаца расправља саборски одбор у првој седници, која долази иза поднеска њихова и има их решити све, које су до седнице пр спеле.

Ако која молбеница не би била у смислу предходног §-а обложена, има се зајмотражиоцу уз означавање недостатака президијалним путем вратити најдаље три дана по пријему њеном у уручбени записник.

§. 544. Дозвољени зајам издаје се зајмопросиоцу или његовом правоваљано исказаном пуномоћнику, под следећим условима, наиме,

кад зајмопросилац уручи благајни српских народно-црквених фондова

1.) Задужницу сврху дозвољене зајмовне своте и по прописаном од саборског одбора образцу издану и укњиженом клаузулом снабдевену,

2.) најновији извод из грунтовнице,

3.) судску укњижену одлуку,

4.) свеочибу о плаћеној укњиженој пристојби,

5.) полицу о обезбеђењу зграда против штете од пожара;

6.) сведочбу општинског уреда о истовестности лица зајмограђиоца односно пуномоћника му са предатељем ових исправа, даље

7.) кад фискал српских народно-црквених фондова по прегледу свих под тачком 1—5 набројаних исправа на обвезницу стави својим власторучним потписом утврђену изјаву, да се зајам исплатити може, и најпосле

8.) кад зајмотражилац писмено потврди пријем своте у присутности два сведока.

§. 545. Камата и односно амортизациони оброци плаћају се погодишње у напред, и то 1. Јануара и 1. Јула сваке године.

§. 546. Ако који дужник не плати доспелу камату односно амортизациони оброк на време, има платити затезну камату у постотку, који ће одредити саборски одбор.

§. 547. Ако се дужник са плаћањем камате преко истока половине године за коју се камата, односно амортизациони оброк у напред платити има, одоцни, властно је управитељство фондова како главницу, тако и доспелу камату и затезну камату судским путем без отказа утерати.

§. 548. Дужник је властан добивени зајам уз предходни тромесечни отказ вратити, и то у једанпут или делимично; али је дужан и сваки део, који отплатити жели, такођер на три месеца у напред отказати.

Амортизациони зајмови могу се само у одређеном року вратити.

§. 549. Главно управитељство фондова одказује дужнику зајам шест месеци у напред.

Г. О вршењу надзора над православним српским народно-црквеним добрима.

§. 550. Надзор над свим српским православним народно црквеним добрима води митрополијско главно управитељство фондова и добара редовно преко надзорништва народно-црквених добара, а над добрима митрополијским и епископијским осим тога и преко својих сталних повереника (епитропа) а ванредно по потреби преко својих нарочитих изасланика.

а) Надзор над митрополијским и епископским добрима.

§. 551. Ради већења сталног надзора над народно-црквеним добрима, којима рукују митрополит-

патријарх и епископи, поставља саборски одбор за сваку епархију осим архијереје — два стална епитропа по предходном преслушању дотичнога епископа.

За архијерејезу одређује саборски одбор два члана из своје средине, који ће вршити послове епархијских епитропа.

§. 552. Под надзор епитропа спадају сва она црквена добра, којима патријарх и епископи непосредно рукују, и који су им при ступању у звање на уживање употребљене и чување предана; а наиме

1.) све покретне патријаршији односно епископији принадлежеће ствари, понаособ: сви драгоцени предмети, којима се патријарх и епископи у цркви и изван ове службе, одежде, књиге и друге ствари црквене, библиотека са свима принадлежностима и предмети сачињавајући *fundus instructus* патријаршије односно епископије, како црквени и кућевни тако и економски;

2.) све непокретности као: резиденције и друге овима принадлежне зграде, ораће земље, ливаде, шуме, виногради, воћњаци, баште и све што у ову струку спада.

§. 553. О свима у предходном § у означеним стварима имају постојати инвентари у два равногласна примерка, од којих ће један бити код патријарха односно епископа, а други код саборског одбора.

У инвентарима тима имају бити набројани сви предмети по имену по својем својству и по стању, у каквом се налазе, са означењем процене и вредности њихове.

§. 554. Епитропи су дужни у опште бринуте се о сачувању свију у §. 552 изложених предмета, а поглавито коренитог имања, од којег патријарху и односно епископима само уживање припада.

§. 555. Сваком епитропу има саборски одбор приликом наименовања његовога, уручити до ставерајан препис инвентара, васколиког, епитропском надзору предлежећег имања митрополије, односно дотичне епископије на употребу

Чим епитроп препис инвентара добије, дужан је са патријархом односно епископом, или опномоћеним од ових лицем а за време, док је митрополитска односно епископска столица упражњена, са митрополитским односно епископским место заступником, и са другим епитропом састати и уверити се, да ли уведени у инвентар предмети заиста постоје, у каквом се стању, т. ј. добром, средњем или лошем налазе, и које су вредности.

Овом приликом имају се и новонабављене ствари тачно у инвентар увести.

§. 556. Епитропи су дужни сваке године бар једанпут стаће коренитог имања патријаршије, односно епископије по инвентару по робно прегледати и о наласку тога уверити се.

§. 557. Ако би се овом приликом какав недостатак нашао, има се сврху овога записник

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

сачинити, и у овај изјасњење патријарха односно епископа, односно место-заступника о узроку недостатка заједно са изјавом, да ће се тај што скорије на наћи, увести.

Ако патријарх односно епископ или место-заступник не би вољан био, или не би хогав најлађе за месец дана недостатак накнадити, дужни су то епитропи саборском одбору ради нужног расположења пријавити.

Ако би се недостатак какав пронашао у предметима као одежама, црквеном и другом посуђу, који се употребљењем истрошити или по природи својој покварити могу, а то се не би злоупотребом или немарношћу догодило, то патријарх односно епископ није дужан таки недостатак накнадити, но предмет се тај као неупотребљив има по могућству продати, из инвентара избрисати и утржак у нар. цркв. неприкосновени фонд унети.

§. 558. Што патријарх или који епископ из свога имања или један и други из својих прихода купи, или на други начин набави, то сачињава његову властиту имаовину, са којом они по вољи својој за живота располагати могу.

Случи ли се пак, да патријарх или који од епископа са властитим имањем својим расположење у корист патријаршије односно епископије учини, или од кога трећег расположењем за живота или на случај смрти, патријаршији или епископији што припадне, или се ма на који други начин предмети у инвентару наведени умноже, то се овај прирастак под односном рубриком у инвентар увести и предпоменути начинном руковати има.

§. 559. Епитропи имају своју пажњу управити и на утвари патријаршије или епископије, које су за богослужење опредељене, као што је црквена сребрина, црквено олђејаније и овим подобна, и о том бдити, да се утвари ове брижљиво чувају, чисто држе, и на њима нужне оправке чине, те да се тако свака промена на горе, на овима одклони.

§. 560. Епитропи су дужни пазити, да се патријаршији или епископији припадајућа здања како споља тако и изнутра у добром стању обдржавају, и како се на овима знатан какав недостатак покаже, имају епитропи овај прегледати, сврху нађеног недостатка по преслушању вештака записник сачинити и исти заједно са предрачуном трошкова и планом оправке, саборском одбору ради дозначења нужног на оправку новца поднети.

Измена на постојећим патријаршеским и епископским здањима особито резиденцијама, ма ове патријарх односно епископ властитим својим трошком извршити хтели, без доказане нужде и добивене од стране саборског одбора дозволе, предузимати се не могу.

§. 561. Кад се патријарху или коме епископу смрт догоди, дужни су епитропи смртни случај неодложно суду и саборском одбору при-

јавити, и дотле, докле судска комисија ради печењања заоставших ствари не дође, о том бринути се, да се од целокупне заоставштине ништа не отуђи, или развуче, и да се о погребним трошковима, који умерени бити, и из заоставштине патријархове односно епископове подмирити се имају, тачно рачун даде.

§. 562. Како одређена ради запечаћења и инвентирања судска комисија дође, имају епитропи о стању заоставштине нуждан извештај дати и свима наредбама ове повиновати се, а при том и на то пазити, да економско руковање патријаршеског односно епископског имања с највећом штедњом бива.

§. 563. Приликом инвентуре заоставштине преминулог патријарха односно епископа, имају епитропи на основу налазећег се у њиховим рукама инвентара посредовати, да се епископији припадајуће имање од приватног имања патријарха односно епископа одећи, и оно на темељу инвентара митрополитском односно епископском месту заступнику преда, уједно су дужни и документован рачун сврху руковања са заоставштином од дана смрти патријархове односно епископа, до сад поменуте предаје положити.

§. 564. Докле је митрополитска односно епископска столица упражњена, имају епитропи према митрополитском односно епископском место-заступнику у погледу руковања патријаршеског и епископског имања оне исте дужности, које им према митрополиту патријарху односно епископу пристоје.

§. 565. Ако би епитропи односно поступка свога ма у чему посумњали се, то су дужни потребна упутства од саборског одбора иекати.

§. 566. Немарне и неуредне епитропе властан је саборски одбор са звања дигнути, и место њих друге поставити.

§. 567. Ако би се кривицом или немарношћу епитропа дотичном добру каква штета нанела, дужни су епитропи штету накнадити.

Накнада штете може се само судским путем тражити.

б.) Надзор и контрола над манастирским добрима.

§. 568. Саборски одбор, као митрополијско главно управитељство српских народно-црквених фондова, заклада и добара, пази на то:

1.) да се коренито имање манастира, а наиме непокретни и покретни господарски прибор (fundus instructus) у целисти и добром стању обдржава и без више дозволе не отуђи;

2.) да на сваком манастирском добру разложно господарство и она врета господарства постоји, која каквоћи манастирског земљишта одговара;

3.) да се манастирска добра уредно обделавају, и шуме не пустоше;

4.) да се онде, где се које манастирско доб-

ро под закуп издаје, по манастир користни закупни услови устанављавају;

5.) да се свака могућа штета од манастирских добара отклони;

6.) да сваки манастир располаже потребним господарским особљем;

7.) да се прописане господарско управне и рачунске књиге и записници уредно воде и манастиреки годишњи рачуни на време састављају и на преглед подносе;

8.) да се годишњи прорачуни манастирских прихода и расхода од манастирских управа на време и уредно састављају и саборском одбору подносе, и

9.) да се плодови манастира у бесцење не продају.

§. 569. По томе саборски одбор као главно управитељство срп. нар. цркв. добара:

а.) сваке године прегледа најновије инвентаре манастирских добара и срањује их са инвентарима предходне године и наређује што је нужно за доуну манастирског господарског прибора;

б.) прописује господарске основице за сваки поједини манастир и одређује, која ће се врста господарства на ком манастирском добру завести, и која укинути;

в.) даје упутства у предмету начина обрађивања манастирских добара;

г.) одобрава закупне уговоре, који гласе на више од три године;

д.) издаје нужне наредбе за осигурање манастирског имања и одређује мере, које смерају да се повиси приход манастирског добра;

е.) одређује какво се господарско особље има за свако манастирско добро и у ком броју наместити, и потврђује намештене стручне господарске чиновнике;

ж.) прописује начин манастирског економског и рачунског књиговодства;

з.) супер-ревидира и финалише епархијским административним одборима прегледане манастирске рачуне;

и.) прегледа и одобрава прорачуне о приходима и расходима манастирских добара;

ј.) прегледа и коначно одобрава прорачуне врху оправака манастирских зграда.

§. 570. Ако би се која од управа манастирских немарном, неуредном или неисправном показала, властан је саборски одбор преко својих изасланика истрагу на лицу места спровести и према исходу наредити, да се против криваца дисциплинарним путем поступи.

§. 571. Сваки економски чиновник има приступање у звање положити новчану кауцију у износу, који одреди главно управитељство нар. цркв. фондова и добара, у благајну манастирског фонда.

§. 572. Закупници манастирских добара дужни су положити кауцију у благајну мана-

стирског фонда у износу опредељеном у закупном уговору.

§. 573. Уштеђени манастирски новац има се плодносно сместити.

в.) Надзор над црквено-општинским добрима.

§. 571. Надзор над црквено-општинским добрима води митрополијско главно управитељство фондова и добара преко надлежних епархијских административних одбора

§. 575. У случају потребе властно је главно управитељство срп. нар. цркв. фондова и добара ради извиђења стања црквено-општинских добара на лице места своје поверенике изаслати.

§. 576. Митрополијско главно управитељство православних српских народно-црквених фондова и добара властно је на темељу учињеног испита о стању црквено-општинских добара ради уведена целисходне управе и успешне контроле у управи тих добара, путем епархијских административних одбора сходне наредбе издавати.

Глава III.

Епархијско управитељство православних српских народно-црквених фондова и добара.

§. 577. Епархијско управитељство српских народно-црквених фондова, заклада и добара рукује са имањем, фондовима и фондацијама епархије, или епархији повереним и води контролу о стању и руковању црквено-општинских или црквеним општинама поверених добара фондова, заклада и употреби њиховој, у смислу правила донесених од епархијске скупштине у оквиру ове уредбе и наредба митрополијског главног управитељства православних српских народно-црквених фондова и добара.

§. 578. Одредбе садржане у §. §. 535—549. ове уредбе служе за равнање и епархијском управитељству фондова и добара при давању зајмова из фондова и заклада, којима оно рукује.

§. 579. Епархијско управитељство фондова, заклада и добара дужно је по завршетку сваке године митрополијском главном управитељству православних српских народно-црквених фондова и добара извештај о стању својих фондова, заклада и добара у прошлој години поднети.

Глава IV.

О црквено-општинској управи народно-црквених фондова, заклада и добара.

§. 580. Црквени одбор као црквено-општинско управитељство народно-црквених заклада и добара, управља закладама и добрима у смислу ове уредбе (§. 27), наредба митрополијског главног и епархијског управитељства народно-црквених фондова и добара, изданих у оквиру ове уредбе.

§ 581. При давању зајмова из фондова и заклада, које стоје под руковањем црквено-општинског управитељства фондова, важе установе садржане у §§ 535—549. ове уредбе.

§. 582. Црквено-општинска управитељства фондова, заклада и добара дужна су по истоку сваке године епархијској управи фондова своје извештаје о стању фондова, заклада и добара, којима рукују, поднети

Глава V.

О управи православних српских манастирских народно-црквених добара.

§. 583. Манастирски настојатељ као управитељ манастирских добара има следећи делокруг:

- 1.) он води бригу о свима манастирским добрима и непосредно надгледа иста;
- 2.) чини манастирском братству предлоге о унапређењу манастирске економије;
- 3.) намешта и отпушта ниже економско особље;
- 4.) пази на то да манастирски економат послове своје уредно и на време обавља;
- 5.) предлаже преко епархијског административног одбора главном управитељству фондова и добара, господарску основу за сваку годину на одобрење;
- 6.) издаје наредбе економату у погледу економских радова према господарској основи, одобреној од главног управитељства нар. цркв. фондова и добара;
- 7.) чува манастирску имовину од сваке штете и пази особито на то, да се господарски прибор (fundus instructus) у целости и добром стању налази;
- 8.) настојава око тога, да манастирска браћа и чиновничко и послужничко особље своје дневнице, плате и друге пристојбе уредно добија;
- 9.) настојава да се манастирске рачунице и друге књиге уредно воде, прегледа их у свако доба и чини расположења, да се манастирски рачуни на време саставе и манастирском братству на испитање, и предпостављеној власти на преглед подносе;
- 10.) настојава да се годишњи прорачун манастирских прихода и расхода уредно и на време сачини, братству на установљење и предпостављеном епархијском административном одбору на даљи поступак поднесе;
- 11.) склапа купопродајне и закупне уговоре и подноси их манастирском братству на усвојење;
- 12.) чини мање продаје, којих цена 300 фор. не прелази, споразумно с братством, а преко те цене споразумно с надзорником народно-црквених добара;
- 13.) отпушта уз одобрење главног управитељства народно-црквених фондова и добара економске чиновнике;

14.) пази, да се разни приходи манастира на време побирају, а порез и друге јавне даће и дуговина на време исплаћују;

15.) представља манастирско добро према црквеним и другим властима;

16.) чува један кључ од манастирске благајне;

17.) преко надлежног епархијског административног одбора подноси сваке године главном управитељству нар. цркв. фондова и добара извештај о стању манастирског добра и резултатима економије за прошлу годину.

§ 584. Манастирско управитељство добара дужно је у економији држати се у свему упутстава саборског одбора као главног управитељства српских народно-црквених фондова и добара, а налоге надзорника тих добара, у погледу економског руковања са манастирским добрима, извршивати.

§. 585. У делокруг економата манастирског спада економско руковање манастирског добра по упутствима, која ће издати саборски одбор.

§. 586. Нарочито спада у делокруг манастирског намесника:

1.) да непосредно руководи господарске послове на манастирским добрима;

2.) да води рачун о приходима и расходима манастира и такови по завршетку године сабору манастирског братства на испит подноси;

3.) да саставља прорачун годишњих прихода и расхода манастирских и такови сабору манастирског братства на установљење подноси.

Манастирски намесник као начеоник манастирског економата чува други кључ манастирске благајне.

Глава VI- Разне одредбе.

§. 587. Врховни старатељ свих српских православних народно-црквених фондова, заклада и добара јесте митрополит-патријарх.

Као таквоме имају му сва управитељства православних српских народно-црквених фондова, заклада и добара извештаје, које од њих заште, подносити.

Он има право на темељу добивених извештаја чинити главном управитељству српских народно-црквених фондова и добара предлоге, да се учине нужне мере у интересу осигурања и бољег и уноснијег руковања нар. цркв. фондова и заклада и унапређења економије нар. цркв. добара.

§. 588. Старатељ епархијских нар. цркв. фондова и добара јесте дијецезални епископ, коме у погледу ових добара према епархијској и црквено-општинској управи фондова, заклада и добара припадају иста права као и митрополиту-патријарху.

§. 589. Где год опредељеног старатељства каквој заклади не би било или би постојећа

старатељства захтевала, или саизволевала на то, ту ће се такве закладе ставити под митрополијско главно управитељство православних српских народно црквених фондова и заклада.

§. 590. Право врховног надзора над свим православним српским народно-црквеним фондovima, закладама и добрима, припада Његовом

Величанству, и врши се уставним путем преко кр. уг. владе.

Из седнице саборског одбора држане у Карловцима 26. Септембра 8. Октобра) 1891.

Георгије с. р.
патријарх.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

— (Митрополијско-црквени савет) започео је 10. (22.) децембра о. г. своје редовне седнице под председништвом Његове Светости г. патријарха српског Георгија. Присутни су били чланови: високопреосвећени епископи Нектарије Димитријевић и Мирон Николић, прота Јован Борота, прота Лазар Поповић, др. Стевач Павловић, Лаза Обреновић и као заменик прота Стеван Чобанић. Члан др Ника Максимовић бавио се у одбору петнаесторице. Известилац је био секретар Исидор Тирић, а перовођа др. Лаза Секулић, подсекретар. У првој седници известио је архијерејски Синод, да је на место блаженопокојних епископа Теодана Живковића и Василијана Петровића изабрао за чланове митр. црквеног Савета г. г. епископе: Нектарија Димитријевића и Мирона Николића. Пошто су предмети били раздељени међу чланове ради проучавања и реферовања, одгодиле су се седнице на неколико дана; за тим су седнице 16. дек. продужене а довршене су 17. децембра. Расправљено је свега 58 предмета, међу којима 39 бракоразводних парница. Остали предмети били су рекурси против решења епархијских власти.

— (Патријарх цариградски Неофит VIII.) Не давно изабрани васеленски цариградски патријарх Неофит јавио је *посланицом* свима автокефалним православним црквама, да је ступио на престо патријаршије и заузео управу над православном црквом цариградеком.

— (Нови митрополити у Кијеву и Москви.) На место упокојеног митрополита Платона именован је за *кијевског митрополишта* досадашњи митрополит московски *Јоаникије*, а за *московског митрополишта* дојакосњи варшавски *Леонтије*.

— (Саборски одбор 15-торице.) Као што смо јавили у 49 броју, започео је саборски одбор 15-торице 2. (14.) децембра о. г. своју рад-

њу. Одбор држао је седнице испрва под председништвом дра Бранка Стефановића; а кад је овај запречен био, изабрао је себи другог председника у особи Александра Стојачковића. Записнике су водили на изменце чланови Стеван В. Поповић и Ђорђе Ст. Бекић. Одбор 15-торице одгодио је 18. децембра своје седнице до почетка марта 1892, и поверио је члановима: дру Ники Максимовићу, дру Илији Вучетићу и Стевану В. Поповићу, да према закључцима оборским све уредбе редигују и у склад доведу.

— (Накнада српском свештенству за сесије у Троједници.) Како дознајемо, уврстио је сабор троједне краљевине у земаљски прорачун за годину 1892. своту од близу 10.000 фор. за накнаду паросима оних српских православних парохја, које немају парохијалне сесије, а које спадају у некадашњу беловарску, градишчанску, бродску и петроварадинску пуковнију. До сад су паросима дотичне општине плаћале новчану накнаду за парохијалне сесије, а сада ће се то подмиривати из граничарског фонда односно из земаљског биџета.

— (Српска црквена општина у Панчеву) држала је 8. (20) децембра о. г. своју редовну скупштину, у којој је између осталих предмета обављен и *избор председника* на место покојног проте Васе Живковића. Скупштина, на којој је било присутних преко 90 чланова, изабрала је — по предлогу дра Светислава Касапиновића — *једногласно за председника* дојакосњег заслужног подпредседника г. *Каменка Ј. Јовановића*, књижара панчевачког.

— (Бугарске.) По консуларном извештају износи *површина* целокупне *бугарске кнежевине* 99.276 кв. км., од ког простора долази на бугарску 14.593, а на Источну Румелију 34.783 кв. км. — По попису од год. 1888 износи *број становништва* 3,154.375 душа (1,605.389 мушких

и 1,548.896 женских). На један квадратни километар долази просечно по 31 становник. Од тог броја становника у Бугарској долази 67% на Бугаре, 26.26% на Турке, 2.44% на Влахе итд.; а у Источној Румелији долази 69.95% на Бугаре, 20.54% на Турке, 5.43% на Грке итд. По вероисповести већина је становништва источно-православна, и то 69.94%; исламске вере има 23.03% итд. — По административној подели Бугарска се дели на 23 округа, од којих 17 долазе на северну Бугарску, а 6 на Источну Румелију. Окрузи се деле на 84 околице (срезови). На челу округа стоји окружни управитељ, а срески се старешина зове „околицки начеоник.“ У целој земљи има свега 1795 општина. — У Бугарској има 40 вароши са преко 5.000 становника. Престоница је у Бугарској варош Софија (Средац), а у Источној Румелији главна је варош Филипопољ (Пловдив); свака од тих вароши броји преко тридесет хиљада душа. Становника, који знају читати и писати, има 337.773, а неписмених има 2,816.602; дакле само $\frac{1}{9}$ становништва уме читати и писати.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

— (Извештај о православном богословском заводу у Задру за школску годину 1890—91) Година XIII. — Задар, печатња Ивана Водице 1891. — *Садржљј* је овој књизи: *Први дио*: „О зборницима каноничкога права у римо-католичкој цркви.“ (Из старијих биљежака по црквеном праву проф. М.) Овај чланак износи 34 стране. За тим долазе: *Поздрав* приликом устоличења новоименованог епископа преосвештеног господина дра *Никодима Милаша* 7. (1.) октобра 1890. Ту је најпре *поздрав професорског збора богословског завода задарског*, јер је епископ Никодим пуних 20 година био професор богословије; па онда *поздрав свештенства*, православног општества и т. д. — *Други дио*: Православни богословски завод у Задру: А. Управитељ. Б. Наставничко особље. В. Преглед предавања. Г. Библиотека. Д. Главније наредбе ц. кр. намесништва. Ђ. Љетопис. Е. Слушаоци Богословије. Ж. Приправници Богословије. З. Штатистични преглед за шк. годину 1890—91. — По том „штатистичком прегледу“ било је *слушалаца богословије*: у IV години 4, у III г. 4, у II г. 4, у I години 13, свега 25; —

од тих су 19 редовних, 6 ванредних; 12 са испитом зрелости, 13 без испита зрелости; 17 у сјеменишту, 8 ван сјеменишта; 17 стипендијати, 8 о своме трошку; издржали су испит 23; из далматинске епархије 9, из боко-которске 10, из осталих 6. — Приправника за Богословију било је: при задарској гимназији 16, а при которској и дубровачкој гимназији 8, — свега 24.

— *Кућарство. За школу и народ* написала *Милева Симића*, учитељица српске више девојачке школе. Одобрено од народног црквеношколеког савета. — У Новоме Саду, издање и штампана издавачке књижевнице и штампарије А. Пајевића 1892. — 8-на у стр. 188. — Цена 70 новчића. — Корисну књигу ову посветила је вредна књижевница наша врлој домаћици, а својој тетци *Нани, удовици дра Ђорђа Нашошевића*.

— *Наука о чувању здравља и спасавању живота. За употребу народних школа* написао *Др. Л. Сел*, превео *Штеван В. Поповић*, епарх. школ. референт. — Ово је дело наградило кр. угар. министарство богочасти и просвете. — У Новоме Саду, издање и штампана А. Пајевића, 1892. — 8-на, стр. 68. — Цена 20 новчића.

— *Збирка српских народних умотворина из Горње Крајине. — Књига II. Српске народне пјесме слијешца Раде Равајића*. Вјерно побиљежио и за штампу приредио *Манојло Кордунаш* (Приказ скупљачима српског народног блага.) У Новоме Саду, издање и штампана А. Пајевића, 1892 — 8-на стр. XVI. и 248. — Цена 80 новчића — У овој збирци има 40 народних песама.

— *Музика. — Славуж. — Румене и беле руже*. Три приповетке *Хр. Шмида*. За Срчад превео *Јован Грчић*. — У Новоме Саду, издање и штампана А. Пајевића, 1892. — Стр. 118. — Цена 30 новчића.

— *Што ти је мати! Пришовешка за децу*. Написао *Фрања Хофман*. Превео *Јован Грчић*. Са сликама. У Новоме Саду, издање и штампана А. Пајевића. — Стр. 143. — Цена 40 новчића.

— *Петко Циганин. Прича Ф. Хофмана*. Превео *Светозар Влашкић*, гимназиста. У Новоме Саду, издање и штампана издавачке књижевнице и штампарије А. Пајевића, 1892. — Стр. 152. — Цена 50 новчића.

ПОЗИВ.

Пошто сам спремио „Учезну Основу“ за четири разреда односно са једном учитељском силом да штампати дадем ћирилицом и латиницом и то на једном табаку тако да се може у оквир метнути; то овим позивам п. н. г.г. учитеље (учитељице) да ми изволе најдуже до 1. фебруара

1892. пријавити се, тко такову жели имати, да могу знати колико ћу штампати дати.

Цена ће бити једном табаку по свој прилици 20 новчића.

С поштовањем

Светозар Бата Топаловић,

Пошта: Илок.

учитељ у Визићу.

ЧИТАОЦИМА НА ЗНАЊЕ.

Са овим бројем завршен је, Божјом помоћу, први годишњи течај „Српског Сиона“.

У колико је лист овај одговорио своме задатку, нека пресуде читаоци. Приметити нам је само, да се од новог подужећа овог није могло ни очекивати, да ће у самом почетку своме — у потпуном смислу постићи своју цел. Учињено је, колико се у први мах учинити могло, те држимо, да не ћемо бити постидни. Но констатовати ваља: да је учињен почетак — да је ударен темељ опстанку овога црквеног гласила, које смо толико желели и које је тако нужно за нашу цркву и наше автономне потребе.

Да би се пак лист овај — по жељи Његове Светости г. патријарха српског Георгија — што већма подигао и унапредио, те да би што боље одговорио својој цели, попуниће се и појачаће се уредништво још једним чланом. На име, уз дојакосњег уредника ступиће у уредништво од нове године и јеромонах г. Сергије Шакрак-Нинић, консисторијски бележник епархије бачке, који је радио у овоме листу и који је српском читалачком свету већ довољно познат са свога рада на пољу наше духовне књижевности. А постарано је такођер, да се умножи и број сурадника.

Позивајући велештовано свештенство наше, српске црквене општине и осталу читалачку публику, да се и за годину 1892. претплатом одазову, захваљујемо најтоплије свима честитим сурадницима нашим на дојакосњој моралној потпори њиховој и молимо их, да овај орган за нашу духовну књижевност и на даље својим радом потпомажу.

У Новом Саду 26. децембра 1891.

УРЕДНИШТВО „СРПског СИОНА.“

ОГЛАСИ.

Бр. 1576. ex 1891.

Е. К. 598.

ЕДИКТ.

154

3—3

Стамена, жена Петра Вукелића, к. бр. 40. из Јање Горе. пар хије и опћине Плашчанске, котара огулинскога, жупаније Модрушко-Ријечке, која је свој завичај и свога законитога супруга оставила, и у свијет отишла, позивље се овием да се, у року од три мјесеца, или писмено, или главом овој Консисторији пријави; иначе ће се и без ње у бракоразводној парници, коју је, против ње, супруг јој Петар подигао, по закону даље поступати.

Из сједнице Епархијске Консисторије, држане у Плашком 28. Новембра (10. Децембра) 1891.

Епархијска Консисторија Горњо-Карловачка.

Бр. 1570. ex 1891.

Е. К. 584.

СТЕЧАЈ.

3—3

153

На парохију војнићку, протопопију Будачку, овием се расписује стечај.

Интеркалара нема.

Рок пријавама до половине Јануара 1892

Из сједнице Епархијске консисторије, држане у Плашком 28. Новембра (10. Дец.) 1891.

Епархијска Консисторија Горњо-Карловачка.

СТЕЧАЈ.

2—2

155 На упражњено место пароха у *Бингули* са платом VI. разреда, овим се стечај отвара.

Који желе место то получити, имају своје ваљано устројене молбенице, ако су из стране епархије путем своје надлежне конзисторије, иначе путем надлежног им Протопресвитера до конца Јануара 1892 овамо поднети.

Из седнице конзисторијалне у *Карловцима* 19. Новембра (1. Децембра) 891. држане.
Архидијецезална конзисторија.

СТЕЧАЈ.

2—2

156 На упражњено место пароха у *Кленку* са платом V. разреда, овим се стечај отвара.

Који желе место то получити, имају своје ваљано устројене молбенице, ако су из стране епархије путем своје надлежне конзисторије, иначе путем надлежног им Протопресвитера до конца Јануара 1892. овамо поднети.

Из седнице конзисторијалне у *Карловци* 19. Новембра (1. Децембра) 1891 држане.

Архидијецезална конзисторија.

СТЕЧАЈ.

2—2

157 На упражњено место пароха у *Визићу* са платом VI. разреда овим се стечај отвара.

Који желе место то получити, имају своје ваљано устројене молбенице, ако су из стране епархије путем своје надлежне конзисторије, иначе путем надлежног им Протопресвитера до конца Јануара 1892. г. овамо поднети.

Из седнице конзисторијалне у *Карловци* 19. Новембра (1. Децембра) 1891. држане.

Архидијецезална конзисторија.

Е. бр. 749 ex 1891.

К. 572.

СТЕЧАЈ.

2—2

Расписује се стечај на парох. место *Цекла* у Вел. Кичини с тим, да има избрани до 2. (14.) нов. 1892. год. удовици пов. јереја Спиридова Веселиновића половину свију парох. прихода издавати.

Компетенти имају своје уредно инштруиране молбенице до 20. јануара 1892. год. потписаној конзисторији поднети.

Из конз. седнице држане у Темишвару 27. нов. 1891 г.

Епарх. конзисторија Темишварска

Е. бр. 770 ex 1891.

К. 588

СТЕЧАЈ

151

3—3

Ради попуњења парох. места у *Нађфалиј* Компетенти имају своје добро инштруиране молбенице до 20. јануара 1892. год. потписаној конзисторији поднети.

Из конз. седнице држане у Темишвару 27. нов. 1891. год.

Епарх. конзисторија Темишварска.

Е. бр. 794 ex 1891.

К. 575.

СТЕЧАЈ.

150

3—3

Ради попуњења парох. места у *Бумани* овим се стечај расписује, с том примедбом, да се у месту налази капелан, који као такав 11 година служи.

Компетенти имају своје уредно инштруиране молбенице до 20. јануара 1892. године потписаној конзисторији поднети.

Из конз. седнице држане у Темишвару 27. нов. 1891. год.

Епарх. конзисторија Темишварска.

ЈОВАН РЕХНИЦЕРА

АТЕЉЕ ЗА ВЕШТАЧКО СЛИКАЊЕ

У НОВОМ САДУ,
лебарска улица бр. 6.

Прима налоге који у ову струку спадају, извађа прецизно портрета по фотографији и природном оригиналу Израђује црквена сликања како св. икона за темпло, тако и икона за црквене барјаци и извршије бојадисање црквених платна по најбољем укусу. У истој радњи постоји одељење за израду: фирми, шилтова и грбова.

Пошто сам за ове послове прикупио академски изражене сваге прве врсте, то сам у стању све налоге на највеће задовољство извршити. Умереном, па најјевтинијом ценом обављам послове, те моје ће подухе бити свима круговима приступачно.

С вештотовањем

150 4 — Јован Рехницера.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на великом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За странс земље на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду.

Поједини бројеви стају 10 новчића.

Претплата и огласи шаљу се издавачкој књижарници и штампарији А. Пајевића у дунавској улици, а рукописи уреднику Сави Пешковићу у Нови Сад.

За огласе и објаве плаћа се по 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч.

Рукописи се не враћају.

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА И ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА У НОВОМЕ САДУ.